

ЯКІСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ УРАЖЕНОГО ШКІДНИКАМИ ХЛІБНИХ ЗАПАСІВ

Висоцький Богдан

*Здобувач вищої освіти СВО «Магістр»
Факультету агротехнологій та екології*

Науковий керівник –

Бараболя О.В. кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Головна мета кожного виробника зерна - це зібрати та зберегти в належному стані високоякісний урожай, аби отримати належний прибуток. Ворогом на етапі «після збирання-до реалізації, або переробки» є маленькі, але дуже небезпечні «злодюжки» - комірні шкідники.

Щорічно під час зберігання через шкідників втрачається від 5–10% до 30% і більше зібраного зерна пшениці озимої, істотно знижується якість фуражу. Так, від пошкодження комірним довгоносом зерно втрачає у вазі до 35%, пшениці озимої- до 50%. Схожість зерна пшениці озимої знижується відповідно на 27 і 92%. Гусениці зернової молі виїдають до 70% ендосперму, вага зерна при цьому скорочується на 56%. Комірна зернова міль зменшує масу зерна пшениці на 40–50%, схожість зерна при цьому повністю втрачається [2].

Крім того, живлячись зерном, шкідники забруднюють його екскрементами, шкірками від линянь, відмерлими особинами, трухою, павутинням. Зерно склеюється у грудки, ущільнюється, у ньому підвищується температура і вологість. З пошкодженого зерна одержують неякісне, з погіршеними хлібопекарськими і смаковими якостями борошно. Пошкоджене зерно пшениці озимої набагато швидше заселяють плісняві гриби, що проростаючи псують його, виділяють шкідливі й канцерогенні речовини, утворюють отруйні для людей і тварин мікотоксини, різко знижують посівні якості насіння.

Особливу увагу необхідно приділити ретельній підготовці складських приміщень до засипки зерна пшениці озимої нового врожаю. Зерносховища потрібно звільнити від зерна, що в ньому зберігалось, та зернових розсипів, відходів, сміття та очистити місця, де оселяються і накопичуються комірні шкідники: підлогу, стіни, опорні стовпи, балки, кутки, пази, щілини, підпілля, тару, інвентар, обладнання) та прискладську територію. Зметені зразки аналізують на наявність шкідників і роблять висновки щодо необхідності дезінсекції. Зібране сміття вивозять і знищують (спалюють або закопують). Приміщення складів провітрюють, просушують, білять розчином хлорного вапна та проводять їх дезінсекцію[3].

Комплекс заходів із захисту зернопродукції при зберіганні від шкідників включає не лише профілактичну обробку і дезінсекцію зерносховищ, а й якісну підготовку зерна та стратегію інтегрованого контролю шкідників. Необхідно дотримуватися системи методів, правил і процедур, спрямованих на мінімізацію сприятливих умов для

життєдіяльності, репродукції і розвитку шкідників хлібних запасів. Мета такого контролю полягає в уникненні як непотрібних обробок, так і недопустимих рівнів зараження комірними шкідниками. Моніторинг популяції комах і кліщів є фундаментальною частиною контролю за якістю зберігання зернопродукції.

Для контролю життєдіяльності комах і кліщів у масі зерна пшениці озимої запроваджують сушіння зерна перед закладанням на зберігання у сховище, штучне охолодження, зберігання у контрольованій атмосфері, знешкодження шкідників фізико-механічними або хімічними методами.

Окремо слід складувати зерно пшениці озимої з різною вологістю: сухе (до 14% вологості), середньої вологості (14,1–15,5%), вологе (15,6–17,0%), сире (17,1–19,0% вологості). Змішування зерна різної вологості в одну партію може викликати самозігрівання і створити сприятливі умови для розвитку шкідливих комах і кліщів та збудників пліснявіння[1].

Вологість зерна має важливе значення для профілактики заселеності шкідниками, тому потрібно його просушувати до вологості 13%, а при підготовці до тривалого зберігання - на 1,0–1,5% нижче. Дотримання вологості на такому рівні може значною мірою стримувати розвиток, розселення і шкодочинність шкідників запасів у складських приміщеннях. Для кожного виду існує мінімальний поріг вологості зернопродукції, нижче якого він не може шкодити і розмножуватися. Кліщі вимогливіші до вологості зерна, ніж комахи[2].

Після того, як зерно пшениці озимої за допомогою очищення, сортування і просушування доведено до відповідних кондицій, його завантажують у завчасно підготовлені зерносховища. Зерно, яке призначене для тривалого зберігання, обробляється інсектицидами Актелліком або Фастаком (тільки насіннєве зерно) - з нормою витрати 16 г/т, простором - 15 мл/т. Реалізація зерна пшениці озимої після обробки на продовольчі та фуражні цілі допускається за наявності залишків препаратів не вище максимально допустимого рівня. Для продуктів дитячого та дієтичного харчування - залишків не повинно бути.[3]

Літературні джерела

1. ДСТУ 3768-2010 пшениця
2. Жемела Г.П. Технологія зберігання та переробки продукції рослинництва. Підручник./ Г.П. Жемела, В.І. Шемавн'ов, О.М. Олексюк// Полтава, 2003,420с.
3. Токарчук Г. Зберігання зерна: як не втратити зібране//опубліковано газета «Агробізнес сьогодні», 2013./ Г. Токарчук, О. Горщар // - №14 – С. 56...65.